

Millainen merkitys kaupunkiluonnolla on ilmastonmuutoksen torjunnassa?

Haastattelussa Aalto-yliopiston maisema-arkkitehtuurin professori ja CO-CARBON-tutkimushankkeen varajohtaja Ranja Hautamäki, toimittajana Nelia Naumanen.

Nelia Naumanen:

Hiilinieluilla tarkoitetaan erilaisia mekanismeja, jotka poistavat hiiltä ilmakehästä. Hiilinieluista keskusteltaessa huomio kiinnittyy helposti metsiin, vaikka oikein suunniteltuna myös kaupunkiluonnon voisi olla merkittävä rooli hiilen sitomisessa ja näin ilmastonmuutoksen hillitsemisessä. Aalto-yliopiston maisema-arkkitehtuurin professori Ranja Hautamäki, mitä kaupunkiluonnolla tarkoitetaan?

Ranja Hautamäki:

No kaupunkiluonto, tai itse käytän myöskin sanaa kaupunkivihreä, käsittää kaikki kasvillisuuspeitteiset alat kaupungissa. Eli alkaen sieltä ihan luonnontilaisista alueista, esimerkiksi metsistä, niittyihin, mutta myöskin kaupungin puistoihin ja rakennettuun vihreyteen, johon voidaan siis lukea pihat, katuistutukset ja myöskin kasvikatot.

Nelia Naumanen:

Miten kaupunkiluonto eroaa muusta luonnosta?

Ranja Hautamäki:

Kaupunkiluonto on luontoa, joka on kaupunkiympäristössä. Mutta totta kai siinä on sitten ihmisen muokkaamaa ympäristöä enemmän kuin esimerkiksi mitä olemme tottuneet näkemään kaupunkien ulkopuolella. Mutta yhtä kaikki se kuuluu luonnon piiriin.

Nelia Naumanen:

Minkälaisia erilaisia hiilinieluja kaupungeissa on?

Ranja Hautamäki:

No julkinen hiilinielukeskustelu todellakin keskittyy paljon niihin metsiin ja tyypillisesti metsiin kaupunkien ulkopuolella. Mutta meidän tutkimushankkeessamme me ollaan haluttu tuoda esille, että kaupunkiluonto on myöskin hyvin tärkeä hiilinielu. Esimerkiksi juuri rakennetun ympäristön hiilinieluthan on tutkimusten mukaan yllättävänkin iso osa kaupunkien hiilinieluja. Me ollaan Helsingissä laskettu, että esimerkiksi puistojen ja pihojen katuistutusten osuus on jopa puolet kaupungin kaikista hiilinieluista.

Nelia Naumanen:

Maisema-arkkitehtuurin professori Ranja Hautamäki, minkälainen kasvusto sitoo parhaiten hiiltä kaupungeissa?

Ranja Hautamäki:

No nyrkkisääntönä voidaan pitää sitä, että hyvinvoiva puu, joka yhteyttää hyvin, on tehokas hiilinielu. Eli siinä mielessä tää on ehkä se tärkein sääntö. Mutta sitten haluan nostaa oikeastaan esille myöskin sen, että me ehkä liian usein keskitytään tähän näkyvään pintaan, eli juuri kasvillisuuteen, ja kuitenkin tärkein hiilivarasto on siellä maaperässä. Sen osuus on moninkertainen verrattuna kasvillisuuden biomassaan. Eli siinä mielessä hiilinielukeskustelun ohella on tärkeä kiinnittää huomiota myöskin hiilivarastoihin, eli siihen hiilen pitkäaikaiseen varastoitumiseen paitsi kasvillisuuden biomassaan, niin juuri maaperään.

Nelia Naumanen:

Kaupunkiluonnon yhteydessä puhutaan ajoittain myös kytkeytyvyydestä. Mitä tällä tarkoitetaan?

Ranja Hautamäki:

Kytkeytyvyys on tietysti ekologian hyvin keskeinen käsite. Puhutaan rakenteellisesta kytkeytyvyydestä, joka on esimerkiksi yhtenäisiä viherverkostoja, ja sitten toiminnallisesta kytkeytyvyydestä, jota ajatellaan enemmänkin lajien kannalta. Lajeillahan on hyvin erilaiset tarpeet, jos puhutaan vaikka jostain siilistä tai maakotkasta niin niiden liikkuminen on tietysti hyvin erilaista ja tarpeet erilaiset. Mutta kytkeytyvyys on hyvin keskeinen osa kaupunkien viherverkostojen suunnittelua, koska tietysti me pyritään tukemaan sitä kytkeytyvyyttä kaikille lajeille. Myöskin ihminen tarvitsee niitä yhtenäisiä viherverkostoja, mutta totta kai sitten kaikki muutkin lajit. Ja pyritään sitten yhteensovittamaan näitä eri tarpeita.

Nelia Naumanen:

Elokuussa voimaan tulleessa Euroopan unionin ennallistamisasetuksessa kaupunkiluonnon tavoitteeksi on asetettu luonnon monimuotoisuuden parantaminen ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen. Millaisia kaupunkeja meidän tulisi rakentaa, jotta näihin tavoitteisiin päästään?

Ranja Hautamäki:

Tässä ennallistamisasetuksessa oikeastaan kaupunkiympäristöjen osalta siinä on kaksi tärkeää näkökohtaa. Toinen on latvuspeitteisyys, eli puuston prosentuaalinen osuus kaupungeista, ja toinen on sitten kasvillisuuspeitteiset alat, tai oikeastaan viherrakenne. Eli näihin kahteen asiaan täytyy kiinnittää enemmän huomiota, ja kyllähän se sitten tulee tarkoittamaan Suomenkin osalta sitä, ja itsekin odotan, että

kaupunki asettaa kunnianhimoisempia tavoitteita sekä kaupunkiluonnon määrän että laadun osalta.

Nelia Naumanen:

Millaista potentiaalia kaupungeissa on hillitsemään ilmastonmuutosta?

Ranja Hautamäki:

No ilman muuta nämä kaupunkiluonnon hiilinielut on tärkeitä kaupunkien ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Nythän me ehkä puhutaan todella paljon päästöjen vähentämisestä ja toki ne on tärkeitä, mutta lisäksi tarvitaan näitä nieluja. Mutta oikeastaan nielujen lisäksi kaupunkiluontoon liittyy monia muitakin hyötyjä, että siinä mielessä haluan aina korostaa sitä, että kaupunkiluonto myöskin lieventää kaupunkitulvia ja helleaaltoja, jotka on nyt enenevässä määrin yleistymässä meidänkin kaupungeissa ja erityisesti tiiviissä kaupunkiympäristössä. Ja toki sitten kaupunkiluonto tukee sitä luonnon monimuotoisuutta kaupunkiympäristössä ja tukee ihmisten hyvinvointia ja terveyttä. Eli siinä mielessä haluan aina korostaa sitä, että kaupunkiluonto on monihyötyinen, eli se tuottaa tosiaankin nielujen lisäksi paljon niitä muita hyötyjä.